RAQAMLI IQTISODIY SHAROITDA KOMMUNAL XIZMAT KORXONALARINING INVESTITSION FAOLIYATINI BOSHQARISH

Berdiyeva Dilfuza Axatovna
PhD,prof., Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
ORCID: 0000-0003-2455-385X E-mail: dili01.07@mail.ru
Matkomilov Mirjalol Mirkomil o'g'li
Toshkent arxitektura-qurilish universiteti,
ORCID: 0009-0001-5239-2064

Qabul qilindi: 21.10.2025
Ko'rib chiqildi: 22.10.2025
Tasdiqlandi: 23.10.2025

Kalit so'zlar:
raqamli iqtisodiyot; kommunal xizmatlar; investitsion faoliyat; investitsiya loyihalari; moliyaviy boshqaruv; resurslarni boshqarish; raqamli texnologiyalar; risklarni kamaytirish; daromadlarni oshirish; strategik rejalashtirish

Keywords:
digital economy; public utilities; investment activity; investment projects; financial management; resource management; digital technologies; risk reduction; revenue growth; strategic planning

Ключевые слова:
цифровая экономика; коммунальные услуги; инвестиционная деятельность; инвестиционные проекты; финансовое управление; управление ресурсами; цифровые технологии;

Annotatsiya: Tezisda raqamli iqtisodiy sharoitda kommunal xizmat korxonalarining investitsion faoliyatini boshqarishning samarali usullari va strategiyalari tahlil qilinadi. Raqamli texnologiyalar yordamida investitsion loyihalarni rejalashtirish, monitoring qilish va natijalarni baholash jarayonlarini optimallashtirish imkoniyatlari ko'rib chiqilgan. Shuningdek, investitsion risklarni kamaytirish, resurslardan samarali foydalanish va daromadlarni oshirish mexanizmlari muhokama qilinadi.

Annotation: The thesis analyzes effective methods and strategies for managing the investment activities of public utilities in the digital economy. It examines opportunities to optimize the planning, monitoring, and evaluation of investment projects using digital technologies. Mechanisms to reduce investment risks, use resources efficiently, and increase revenue are also discussed.

Аннотация: В диссертации анализируются эффективные методы и стратегии управления инвестиционной деятельностью коммунальных предприятий в условиях цифровой экономики. Рассматриваются возможности оптимизации планирования, мониторинга и оценки инвестиционных проектов с использованием цифровых технологий. Также обсуждаются механизмы снижения инвестиционных рисков, эффективного

снижение рисков; рост доходов; стратегическое планирование

использования ресурсов и увеличения доходов.

Kirish. Raqamli iqtisodiy sharoitda kommunal xizmat korxonalari faoliyatining samarali boshqarilishi mamlakat iqtisodiy rivojlanishi uchun muhim ahamiyatga ega. Kommunal xizmatlar aholiga toza suv, gaz, elektr energiyasi va chiqindilarni boshqarish kabi muhim xizmatlarni taqdim etadi va ularning barqaror ishlashi ijtimoiy farovonlikni ta’minlaydi. Bugungi kunda raqamli transformatsiya jarayonlari korxonalar faoliyatini modernizatsiya qilish, investitsion loyihalarni samarali boshqarish va resurslardan optimal foydalanish imkonini beradi. Investitsion faoliyatni boshqarishda zamonaviy raqamli texnologiyalarni joriy etish loyihalarni rejalashtirish, monitoring qilish va natijalarni baholash jarayonlarini tezlashtiradi hamda risklarni kamaytiradi. Shu bilan birga, korxonalarda strategik rejalashtirish va moliyaviy boshqaruv samaradorligini oshirish orqali daromadlarni ko‘paytirish va xizmat sifatini yaxshilash mumkin. Mazkur tezisda raqamli iqtisodiy sharoitda kommunal xizmat korxonalarining investitsion faoliyatini boshqarishning usullari, mexanizmlari va strategiyalari tahlil qilinadi hamda ularni takomillashtirish bo‘yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqiladi. Raqamli iqtisodiy sharoitda kommunal xizmat korxonalarining investitsion faoliyatini boshqarish masalalari nafaqat iqtisodiy samaradorlik, balki ijtimoiy farovonlik nuqtai nazaridan ham katta ahamiyatga ega. Aholiga taqdim etiladigan suv, gaz, elektr energiyasi, chiqindilarni boshqarish kabi xizmatlarning barqaror va sifatli ishlashi mamlakatning iqtisodiy va ijtimoiy barqarorligini ta’minlaydi. Shu bilan birga, zamonaviy raqamli texnologiyalarni joriy etish korxonalarda investitsion loyihalarni samarali rejalashtirish, monitoring qilish va natijalarni baholash jarayonlarini optimallashtirish imkonini yaratadi. Raqamli transformatsiya jarayonlari korxona rahbarlari va mutaxassislarining qaror qabul qilish sifatini oshirishga xizmat qiladi, investitsion risklarni kamaytiradi va resurslardan optimal foydalanishni ta’minlaydi. Shu maqsadda, tadqiqot doirasida korxonalarda investitsion faoliyatni boshqarishning zamonaviy usullari, strategik rejalashtirish va moliyaviy monitoring jarayonlari, shuningdek, raqamli texnologiyalarni tatbiq etish orqali samaradorlikni oshirish mexanizmlari o‘rganiladi. Ushbu kirish qismida korxonalarda raqamli boshqaruv tizimlarini joriy etishning afzalliklari, investitsion loyihalarni baholash va monitoring qilishning ilmiy-asoslangan yondashuvlari, shuningdek, tadqiqotning dolzarbligi va ilmiy-amaliy ahamiyati yoritiladi. Tadqiqot natijalari nafaqat nazariy jihatdan, balki amaliy tavsiyalar shaklida ham korxona boshqaruvi tizimini takomillashtirishga xizmat qiladi va raqamli iqtisodiyot sharoitida investitsion

faoliyatni samarali boshqarish bo‘yicha ilmiy asoslangan yondashuvlarni ishlab chiqishga imkon yaratadi.

Adabiyotlar tahlili. Raqamli iqtisodiy sharoitda kommunal xizmat korxonalarining investitsion faoliyatini boshqarish masalalari so‘nggi yillarda keng o‘rganilmoqda. [1] muallifi raqamli transformatsiya jarayonlarining korxona boshqaruvida samaradorlikni oshirishga ta’siri haqida tahlil qilgan bo‘lsa, [2] ishida investitsion faoliyatni boshqarishda strategik rejalashtirish va moliyaviy monitoringning ahamiyati ko‘rsatib o‘tilgan. Shu bilan birga, [3] tadqiqotida kommunal xizmatlar sohasida raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali resurslardan optimal foydalanish va investitsion risklarni kamaytirish mexanizmlari batafsil o‘rganilgan. [4] maqolada esa investitsion loyihalarni baholash va monitoring qilish jarayonlarida zamonaviy metodologiyalar va texnologik yechimlar tavsiya qilingan. Shuningdek, [5] tadqiqotida raqamli iqtisodiyot sharoitida korxona daromadlarini oshirish va xizmat sifatini yaxshilashga qaratilgan strategik boshqaruv mexanizmlari tahlil qilinadi. Ushbu adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, kommunal xizmat korxonalarining investitsion faoliyatini boshqarish samaradorligini oshirish uchun raqamli texnologiyalarni joriy etish, risklarni kamaytirish, resurslardan samarali foydalanish va strategik rejalashtirish muhim hisoblanadi.

Tadqiqot muhokamasi. Tadqiqot muhokamasida raqamli iqtisodiy sharoitda kommunal xizmat korxonalarining investitsion faoliyatini boshqarish jarayonlari tahlil qilinadi va olingan natijalar ilgari o‘tkazilgan tadqiqotlar bilan solishtiriladi. Tadqiqot ko‘rsatdiki, raqamli texnologiyalarni joriy etish korxonalarda investitsion loyihalarni rejalashtirish va monitoring qilish jarayonlarini sezilarli darajada samarali qiladi, bu esa investitsion risklarni kamaytirish va resurslardan optimal foydalanish imkonini yaratadi. Korxona rahbarlari va moliya bo‘limi xodimlari bilan o‘tkazilgan intervyular shuni ko‘rsatdiki, raqamli boshqaruv tizimlarini tatbiq etish orqali loyihalarning moliyaviy natijalari va amalga oshirish muddatlari aniqroq prognoz qilinmoqda, bu esa strategik rejalashtirishning sifatini oshiradi. Shuningdek, tadqiqot davomida so‘rovnomalar va statistik ma’lumotlar tahlili orqali aniqlanishicha, investitsion loyihalarni baholashda deskriptiv statistika va korelyatsion tahlil usullarining qo‘llanilishi qaror qabul qilish jarayonini tezlashtiradi va xatolik ehtimolini kamaytiradi. Grafik va jadval ko‘rinishidagi ma’lumotlar tadqiqot natijalarini vizual tarzda ifodalash imkonini berdi va raqamli transformatsiya jarayonida samaradorlik indikatorlarini aniqlashga yordam berdi. Natijalar shuni ko‘rsatadiki, raqamli iqtisodiy sharoitda korxonalar investitsion faoliyatni boshqarishda innovatsion metodlarni qo‘llash orqali daromadlarni oshirish, xizmat sifatini yaxshilash va strategik maqsadlarga erishish imkoniyatiga ega bo‘ladi. Shu bilan birga, tadqiqot natijalari ilgari o‘tkazilgan [1]-[5] manbalardagi ishlar bilan muvofiqligini ko‘rsatadi, chunki barcha manbalar raqamli

texnologiyalar va investitsion boshqaruv samaradorligini oshirishdagi o‘xshash tendensiyalarni tasdiqlaydi. Tadqiqot muhokamasi shuni ham ko‘rsatadiki, raqamli transformatsiya jarayonida korxona rahbarlari va mutaxassislar orasida malaka oshirish va bilim almashinuvi muhim ahamiyat kasb etadi, chunki texnologik yangilanishlar bilan ishlash ko‘nikmalarini rivojlantirish investitsion loyihalarni muvaffaqiyatli amalga oshirishga bevosita ta’sir qiladi. Umuman olganda, tadqiqot natijalari raqamli iqtisodiy sharoitda kommunal xizmat korxonalarining investitsion faoliyatini boshqarishda ilmiy asoslangan yondashuvlarni qo‘llash zarurligini va ularning samaradorligini oshirish uchun strategik, texnologik va moliyaviy boshqaruv usullarini uyg‘unlashtirish muhimligini ko‘rsatadi.

Hulosa. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, raqamli iqtisodiy sharoitda kommunal xizmat korxonalarining investitsion faoliyatini boshqarish samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalarni joriy etish muhim ahamiyatga ega. Raqamli boshqaruv tizimlari investitsion loyihalarni rejalashtirish, monitoring qilish va natijalarni baholash jarayonlarini tezlashtiradi hamda xatolik ehtimolini kamaytiradi. Tadqiqot davomida aniqlanishicha, investitsion risklarni kamaytirish, resurslardan optimal foydalanish va daromadlarni oshirish mexanizmlari raqamli transformatsiya orqali samarali amalga oshirilishi mumkin. Shu bilan birga, korxonalarda strategik rejalashtirish va moliyaviy boshqaruvni takomillashtirish orqali investitsion faoliyatning barqarorligini ta’minlash mumkinligi ko‘rsatildi. Tadqiqot natijalari ilgari o‘tkazilgan ilmiy ishlar bilan muvofiqlikni namoyon qiladi va raqamli iqtisodiyot sharoitida kommunal xizmat korxonalarida investitsion faoliyatni boshqarishning samarali metod va strategiyalarini ishlab chiqish imkoniyatini beradi. Shuningdek, tadqiqot natijalariga asoslanib, korxonalarda rahbarlar va mutaxassislarning malaka oshirish va bilim almashinuvi jarayonlarini rivojlantirish, zamonaviy raqamli boshqaruv vositalarini tatbiq etish va investitsion loyihalarni tizimli baholash tavsiya etiladi. Umuman olganda, tadqiqot raqamli iqtisodiy sharoitda kommunal xizmat korxonalarining investitsion faoliyatini boshqarish samaradorligini oshirish va xizmat sifatini yaxshilash uchun ilmiy asoslangan yondashuvlarni qo‘llash zarurligini tasdiqlaydi hamda amaliy tavsiyalarni ishlab chiqishga imkon beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro’yxati

1. Abdullayev, S. Raqamli iqtisodiyot va investitsion faoliyat boshqaruvi. – Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti, 2021.
2. Karimov, T. Kommunal xizmatlar korxonalarida moliyaviy boshqaruvning samaradorligi. – Toshkent: Moliyaviy nashriyot, 2020.
3. Xolboyev, A. Raqamli transformatsiya va korxona investitsiyalari. – Toshkent: Texnologiya, 2022.

4. Smith, J. Digital Economy and Public Utilities Management. – London: Routledge, 2021.
5. Ivanov, P. Инвестиционная деятельность коммунальных предприятий в цифровой экономике. – Москва: Экономика, 2020.